

2024 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı Öğrenme Çıktılarının 21. Yüzyıl Becerileri Bağlamında Değerlendirilmesi

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Ogün ÇAKIR¹

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sınıf Öğretmenliği, ogun.cakir@izu.edu.tr. ORCID: 0000-0003-4423-4821

Gönderilme Tarihi: 12.10.2024 Kabul Tarihi: 18.03.2025 DOI: 10.37669/milliegitim.1565831

Atıf: “Çakır, O. (2025). 2024 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı Öğrenme Çıktılarının 21. Yüzyıl Becerileri Bağlamında Değerlendirilmesi. *Milli Eğitim*, 54(246), sayfa 837-878. DOI: 10.37669/milliegitim.1565831”

Öz

Bu çalışma, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamındaki 2024 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nın öğrenme çıktılarının 21. yüzyıl becerileri bağlamında değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Nitel araştırma yöntemi olarak doküman inceleme kullanılmış, veri analizi içerik analizi tekniği ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmada, Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nın 1., 2. ve 3. sınıf düzeylerindeki öğrenme çıktılarının hangi 21. yüzyıl becerileri ile ilişkilendirildiği incelenmiştir. Analiz bulgularına göre, öğrenme çıktılarının büyük ölçüde Öğrenme ve Yenilik Becerileri ile Yaşam ve Kariyer Becerileri ana kategorilerinde toplandığı, Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri ana kategorisinin ise sınırlı düzeyde temsil edildiği görülmüştür. Özellikle Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme ile İletişim becerileri en fazla eşleştirilen beceriler arasında yer alırken Medya Okuryazarlığı becerisine yönelik hiçbir öğrenme çıktısının yer almadığı tespit edilmiştir. Sonuçlar, Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nın 21. yüzyıl becerileri açısından önemli eksikliklere sahip olduğunu ve dijital becerilere yönelik odaklanmanın artırılması gerektiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: 21. yüzyıl becerileri, hayat bilgisi dersi, öğrenme çıktıları

Evaluation of the Learning Outcomes of the 2024 Life Studies Course Curriculum in the Context of 21st Century Skills

RESEARCH ARTICLE

Abstract

This study aims to evaluate the learning outcomes of the 2024 Life Studies Course Curriculum within the scope of the Türkiye Century Education Model in the context of 21st-century skills. A qualitative research method, document review, was employed, and the data analysis was conducted through content analysis. The study examined which 21st-century skills were associated with the learning outcomes of the 1st, 2nd, and 3rd grades in the Life Studies Course Curriculum. According to the analysis results, the learning outcomes were predominantly categorized under the main categories of Learning and Innovation Skills and Life and Career Skills, while the Information, Media, and Technology Skills category was underrepresented. Notably, Critical Thinking and Problem Solving, as well as Communication skills, were among the most frequently matched skills, while no learning outcomes were associated with Media Literacy. The results indicate that the Life Studies Course Curriculum has significant shortcomings in terms of 21st-century skills and that there is a need to increase the focus on digital skills.

Keywords: 21st century skills, life studies course, learning outcomes

Giriş

21. yüzyıl becerileri, bireyleri hızla değişen ve giderek daha karmaşık hâle gelen küresel dünyanın taleplerine karşılık vermek üzere hazırlamayı amaçlayan bir dizi yetenek, bilgi ve yeterlikler setini ifade etmektedir. Bu yeterlikler, akademik bilgi ile eleştirel düşünme, problem çözme, iletişim, iş birliği ve teknoloji okuryazarlığı gibi becerilerin birleşiminden ibarettir (Partnership for 21st Century Skills [P21], 2019a, 2019b). İlkokul yılları, öğrencilerin bilişsel ve sosyal gelişimlerinin en hızlı olduğu, öğrenmeye açık oldukları ve uzun vadeli beceriler kazanmaya başladıkları kritik bir çağdır. Dolayısıyla bu becerilerin erken yaşta kazandırılması, öğrencilerin yalnızca akademik başarıya ulaşmalarını sağlamakla kalmayıp toplumda etkili ve bilinçli bireyler olarak yetişmelerini de destekleyecektir (Trilling ve Fadel, 2009).

Çocuklara geleceğin toplumla uyumlu yetişkinleri olma yolunda edinecekleri niteliklerin kazandırıldığı ilkökul çağı kritik bir öneme sahiptir. Özellikle bu çağın 1, 2 ve 3. sınıflarında okutulan Hayat Bilgisi dersi, öğrencilerin sosyal çevreleri ve diğer tüm dersleriyle alakalı temel öğrenmeleri içerir (Aladağ, 2016). “Hayat Bilgisi, çocukların bilinçli olarak yaşama yönelik şeyleri

öğreneceği, okula başlamadan önceki arzu edilmeyen, istenmeyen öğrenmelerini arzu edilenlerle değiştireceği ilk derstir” (Sağlam, 2015, s. 2). Genel bir bakışla Hayat Bilgisi dersi, ilkokul çağı çocuklarında temel yaşam becerilerinin, toplumsal değerlerin, sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimin, okula ve sosyal çevreye uyumun, kültürel farkındalığın ve ekolojik bilincin kazandırılmaya çalışıldığı bir eğitim öğretim sürecini ifade eder (Millî Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018, 2024b).

2000’lerin başlarında ortaya atılan 21. yüzyıl becerileri (National Research Council [NRC], 2011), görece yeni bir kavram ve çalışma alanı olması nedeniyle Hayat Bilgisi dersi öğretim programları ile ilişkilendiren araştırmalar da sınırlı sayıda gerçekleşmiştir. Hayat Bilgisi dersi özelinde, öğretim programlarının 2004/2009, 2015, 2018 ve 2024 yıllarında güncellenmiş olması da (Bilasa, 2016; Gültekin, 2015; Güven ve Kaymakçı, 2016; MEB, 2018, 2024b) söz konusu araştırmaların sayısını sınırlandıran bir diğer faktör olmuştur. Bu gibi faktörlerin etkisiyle 2018 yılı öğretim programına odaklanmış olan araştırmalar, Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı’nda (HBDÖP) yaratıcı düşünme, medya okuryazarlığı, bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı, esneklik ve uyum, üretkenlik ve sorumluluk becerilerine yönelik herhangi bir kazanıma yer verilmediğini ve kazanımların bu beceri gruplarına dengeli dağılmadığını (Kurum, 2022); iletişim ve iş birliği becerilerine ilişkin ifadelerin yeterince; eleştirel düşünme ve yaratıcı düşünme becerilerine ilişkin ifadelerin ise sınırlı olarak yer aldığını (Bektaş vd., 2019) ve programın genel olarak 21. yüzyıl becerileri konusunda yetersiz kaldığını ve güncellenmesi gerektiğini (Zan, 2022) ortaya koymuştur.

2024 yılında atılan bir adımla, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM) ile, günümüz dünyasının değişen beklentilerini karşılayabilecek nitelikte bir öğretim programı değişikliği hayata geçirilmiştir (MEB, 2024a). Bu değişikliklerle, HBDÖP’de eleştirel düşünme ve problem çözme, yaratıcılık ve inovasyon, iletişim ve iş birliği, dijital okuryazarlık, küresel farkındalık gibi 21. yüzyıl becerileri kapsamında değerlendirilebilecek öğrenme çıktılarının ön plana alındığı anlaşılmaktadır. En güncel ve ilk kez yürürlüğe konacak bir öğretim programı değişikliğini yansıtmaları bakımından 2024 HBDÖP öğrenme çıktılarının 21. yüzyıl becerileri bağlamında değerlendirilmesinin, ilk uygulama sonrası yapılabilecek güncelleştirme ve iyileştirmelere katkı sağlaması beklenmektedir. Buradan hareketle bu çalışmada, yeni öğretim programı kapsamındaki HBDÖP öğrenme çıktılarında 21. yüzyıl becerilerine ne ölçüde yer verildiğinin tespit

edilmesi amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda aşağıdaki araştırma sorularına cevaplar aranmaktadır:

- 2024 HBDÖP’deki öğrenme çıktıları hangi 21. yüzyıl becerilerine odaklanmaktadır?
- 2024 HBDÖP’deki öğrenme çıktılarının 21. yüzyıl becerileri bakımından sınıf düzeylerine göre (1, 2 ve 3. sınıflar) dağılımları nasıldır?

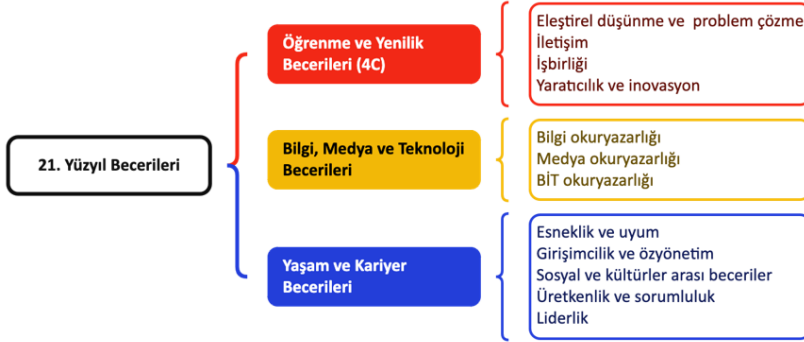
21. Yüzyıl Becerileri

21. yüzyıl becerileri kavramı artan küreselleşme, teknolojik gelişmeler ve iş gücü piyasasında meydana gelen hızlı değişimlere bir yanıt olarak ortaya çıkmıştır. Bu değişimler bireylerin hem iş hem de toplum yaşamında başarılı olmaları için gereken bilgi ve becerilerde köklü bir değişimi zorunlu kılmıştır. Günümüzde, 20. yüzyıla hâkim olan Endüstri Çağı’ndan bilgi ve teknolojinin ön planda olduğu Bilgi Çağı’na, hatta bu çağın da ötesine geçilerek İnovasyon Çağı’na doğru bir dönüşüm yaşanmaktadır. Bu yeni çağda sadece bilgiye sahip olmak yeterli değildir; bilgiyi kullanarak yeni ürünler, hizmetler ve çözümler üretmek esastır (NRC, 2011; Trilling ve Fadel, 2009). Söz konusu dönüşüm, yaratıcılık ve inovasyon becerilerinin önemini artırırken rutin işlerin otomasyona devredilmesiyle de eleştirel düşünme ve problem çözme gibi üst düzey bilişsel becerilere olan talebi yükseltmektedir (NRC, 2011; P21, 2019a, 2019b).

Teknolojinin hızla gelişmesi, bireylerin bilgiye erişme, onu işleme ve kullanma biçimlerini temelden değiştirmiştir. Bu durum dijital okuryazarlık, medya okuryazarlığı ve bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) okuryazarlığı gibi yeni becerilere olan ihtiyacı belirginleştirmiştir (NRC, 2011; Trilling ve Fadel, 2009). Bununla birlikte küreselleşme, farklı kültürlerden insanların ve toplumların birbirleriyle etkileşimini de artırmıştır. Bu nedenle bireylerin kültürlerarası anlayış, empati ve iletişim becerileri konusunda yetkin olmaları daha da önemli hâle gelmiştir. 21. yüzyılda bireylerin tek bir kariyer hedefinde ilerlemek yerine sürekli olarak yeni beceriler öğrenmeleri ve kendilerini geliştirmeleri beklenmektedir; dolayısıyla öğrenmeyi öğrenme, uyum sağlayabilirlik ve öz yönetim gibi becerilerin edinilmesi bir zorunluluk hâline gelmiştir (NRC, 2011; Trilling ve Fadel, 2009). Bu çok boyutlu yapısı itibarıyla 21. yüzyıl becerilerini Şekil 1’deki gibi modellemek mümkündür:

Şekil 1

21. Yüzyıl Becerileri

(P21, 2019a, 2019b ile Trilling ve Fadel, 2009'dan uyarlanmıştır.)

Öğrenme ve Yenilik Becerileri (ÖYB)

ÖYB, bireylerin bilgiyi etkili bir şekilde kullanmalarını, eleştirel ve yaratıcı düşüncelerini, yeni fikirler üretmelerini ve sorunlara yenilikçi çözümler bulmalarını sağlayan becerilerdir. Bu beceriler, 21. yüzyılda başarı için olmazsa olmaz olarak kabul edilir ve genellikle 4C olarak adlandırılan dört temel beceriyi içerir: eleştirel düşünme (critical thinking), iletişim (communication), iş birliği (collaboration) ve yaratıcılık (creativity) (P21, 2019a, 2019b; Trilling ve Fadel, 2009). Bu beceriler seti kapsamında bireylerden aşağıdaki öğrenme çıktılarını sergilemeleri beklenmektedir:

Eleştirel düşünme ve problem çözme:

- Duruma uygun olarak çeşitli akıl yürütme türlerini (tümevarım, tümdengelim vb.) kullanır.
- Sistem düşüncesini kullanır.
- Bir bütünün parçalarının karmaşık sistemlerde birbirleriyle nasıl etkileşime girerek genel sonuçlar ürettiğini analiz eder.
- Yargılarda bulunur ve kararlar verir.
- Kanıtları, argümanları, iddiaları ve inançları etkili bir şekilde analiz eder ve değerlendirir.
- Önemli alternatif bakış açılarını analiz eder ve değerlendirir.

- Bilgiler ve argümanlar arasında bağlantılar kurar.
- Bilgiyi yorumlar ve en iyi analize dayanarak sonuçlar çıkarır.
- Öğrenme deneyimlerini ve süreçlerini eleştirel bir şekilde yansıtır.

İletişim:

- Çeşitli biçim ve bağlamlarda sözlü, yazılı ve sözsüz iletişim becerilerini kullanarak düşünce ve fikirlerini etkili bir şekilde ifade eder.
- Bilgi, değerler, tutumlar ve niyetler dâhil olmak üzere anlamı çözmek için etkili bir şekilde dinler.
- İletişimi çeşitli amaçlar için kullanır (örneğin, bilgilendirmek, öğretmek, motive etmek ve ikna etmek).
- Çoklu medya ve teknolojileri kullanır ve bunların etkinliğini öncelikli olarak nasıl değerlendireceğini ve etkilerini nasıl ölçüp değerlendireceğini bilir.
- Çeşitli ortamlarda (çok dilli ortamlar dâhil) etkili bir şekilde iletişim kurar.

İş birliği:

- Farklı takımlarla etkili ve saygılı bir şekilde çalışma becerisini gösterir.
- Ortak bir hedefe ulaşmak için gerekli uzlaşmaları yapmakta esneklik ve yardımcı olma isteği gösterir.
- İş birlikli çalışma için paylaşılan sorumluluğu üstlenir ve her takım üyesinin bireysel katkılarını değerli bulur.

Yaratıcılık ve inovasyon:

- Fikir oluşturma tekniklerinin geniş bir yelpazesini kullanır (örneğin beyin fırtınası).
- Yeni ve değerli fikirler oluşturur.
- Yaratıcı çabalarını geliştirmek ve en üst düzeye çıkarmak için kendi fikirlerini detaylandırır, rafine eder, analiz eder ve değerlendirir.
- Yeni fikirler geliştirir, uygular ve bunları başkalarına etkili bir şekilde iletir.
- Yeni ve farklı bakış açılarına açık ve duyarlı olur; grup geri bildirimlerini ve katkılarını çalışmasına dâhil eder.
- Çalışmalarında özgünlük ve icat yeteneği gösterir ve yeni fikirlerin benimsenmesindeki gerçek dünya sınırlamalarını anlar.
- Başarısızlığı öğrenme fırsatı olarak görür; yaratıcılığın ve inovasyonun küçük başarılar ve sık yapılan hatalardan oluşan uzun vadeli, döngüsel bir süreç olduğunu anlar.
- Yaratıcı fikirleri hayata geçirerek inovasyonun gerçekleşeceği alana somut ve faydalı bir katkı sağlar.

Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri (BMTB)

BMTB, günümüzde teknoloji ve medyanın yönlendirdiği bir dünyada yaşadığımız gerçeğinin kabulünü esas alır. Bu dünya bilgi bolluğuna erişim, teknoloji araçlarındaki hızlı değişimler ve büyük ölçekte iş birliği ve bireysel katkı sağlama olanağı gibi özelliklerle karakterize edilir. İnsanlar bilgiye kolayca ulaşabilmekte, teknolojik araçlar ve platformlar hızla gelişmekte ve sürekli yenilenmektedir. Ayrıca küresel ölçekte iş birliği yapılabilen ve bireysel katkılar geniş kitlelere sunulabilmektedir (P21, 2019a, 2019b; Trilling ve Fadel, 2009). Bu nedenle 21. yüzyılın etkili vatandaşları bilgi, medya ve teknolojiyle ilgili aşağıdaki öğrenme çıktılarını sergileyebilmelidir:

Bilgi okuryazarlığı:

- Bilgiye verimli (zaman açısından) ve etkili (kaynaklar açısından) bir şekilde erişir.
- Bilgiyi eleştirel ve yetkin bir şekilde değerlendirir.
- Bilgiyi ele alınan konu veya problem için doğru ve yaratıcı bir şekilde kullanır.
- Çeşitli kaynaklardan gelen bilgi akışını yönetir.
- Bilgiye erişimi ve onu kullanımı etik çerçevede gerçekleştirir.

Medya okuryazarlığı:

- Medya mesajlarının nasıl ve hangi amaçlarla oluşturulduğunu anlar.
- Bireylerin mesajları nasıl farklı yorumladıklarını ve medyanın inançları ve davranışları nasıl etkileyebileceğini fark eder.
- Medya erişimi ve kullanımını çevreleyen temel etik/hukuki ilkeleri uygular.
- En uygun medya oluşturma araçlarını, özelliklerini ve amaçlarını anlar ve kullanır.

BİT okuryazarlığı:

- Çok kültürlü ortamlarda en uygun ifade ve yorumları anlar ve etkili bir şekilde kullanır.
- Teknolojiyi araştırma, organize etme, değerlendirme ve bilgi iletişimi için bir araç olarak kullanır.
- Dijital teknolojileri (bilgisayarlar, medya oynatıcılar, global positioning system (küresel konumlama sistemi) [GPS] vb.) ve sosyal ağları amacına uygun bir şekilde kullanır.

- Bilgi teknolojilerine erişimi ve kullanımı çevreleyen temel etik/hukuki prensipleri uygular.

Yaşam ve Kariyer Becerileri (YKB)

YKB, günümüzün yaşam ve çalışma anlayışının düşünme becerileri ve içerik bilgisinden çok daha fazlasını gerektirdiği gerçeğini yansıtmaktadır. Küresel rekabetin yaşandığı bilgi çağının kompleks dünyasında yönünü bulma yeteneği, öğrencilerin yeterli yaşam ve kariyer becerileri geliştirmeye titizlikle dikkat etmelerini gerektirir (P21, 2019a, 2019b; Trilling ve Fadel, 2009); dolayısıyla bu beceriler seti kapsamında bireylerden beklenen öğrenme çıktıları şunlardır:

Esneklik ve uyum:

- Farklı rollere, sorumluluklara ve bağlamlara uyum sağlar.
- Belirsizlik ve değişen öncelikler ortamında etkili bir şekilde çalışır.
- Geri bildirim etkili bir şekilde kullanır.
- Övgü ve eleştiriyi yapıcı bir şekilde karşılar.
- Özellikle çokkültürlü ortamlarda, farklı görüş ve inançları anlayarak, müzakere ederek ve dengeleyerek uygulanabilir çözümlere ulaşır.

Girişimcilik ve özyönetim:

- Somut ve soyut başarı kriterleriyle hedefler belirler.
- Taktiksel (kısa vadeli) ve stratejik (uzun vadeli) hedefleri dengeler.
- Zamanı verimli kullanır ve iş yükünü etkin bir şekilde yönetir.
- Doğrudan denetim olmaksızın görevleri izler, tanımlar, önceliklendirir ve tamamlar.
- Beceri ve/veya öğretim programının temel düzeyinin ötesine geçerek kendi öğrenmesini ve uzmanlık kazanma fırsatlarını araştırır ve genişletir.
- Beceri seviyelerini profesyonel bir düzeye yükseltmek için inisiyatif gösterir.
- Öğrenmeye yaşam boyu süren bir süreç olarak bağlılık gösterir.
- Gelecekteki ilerlemesine yön vermek üzere geçmiş deneyimleri eleştirel bir şekilde kullanır.

Sosyal ve kültürler arası beceriler:

- Ne zaman dinleyeceğini ve konuşacağını bilir.
- Saygın ve bir tavır sergiler.
- Kültürel farklılıklara saygı duyar ve çeşitli sosyal kültürel geçmişe sahip insanlarla etkili bir şekilde çalışır.

- Farklı tutum ve anlayışlara açık fikirli bir şekilde tepki verir.
- Sosyal ve kültürel farklılıklardan yararlanarak yeni fikirler oluşturur ve hem inovasyonu hem de işin kalitesini artırır.

Üretkenlik ve sorumluluk:

- Hedefler belirler ve engeller/baskılar karşısında bile bu hedeflere ulaşır.
- Sonuca ulaşmak için işleri önceliklendirir, planlar ve yönetir.
- Yapıcı ve etik bir şekilde çalışır.
- Zamanı ve projeleri etkili bir şekilde yönetir.
- Aynı anda birden fazla görevi yerine getirir (Çoklu görev yapar.).
- Aktif bir şekilde katılım sağlar, güvenilir ve dakik olur.
- Çalışmalarını profesyonel bir şekilde ve uygun görgü kurallarıyla sunar.
- Takımıyla etkili bir şekilde iş birliği yapar.
- Takım içerisindeki bireyler arası çeşitliliğe saygı duyar ve ona değer verir.
- Çalışmalarının sonuçları için sorumluluk üstlenir.

Liderlik:

- Başkalarını bir hedef doğrultusunda teşvik etmek ve yönlendirmek için kişiler arası ve problem çözme becerilerini kullanır.
- Ortak bir hedefe ulaşmak için başkalarının güçlü yönlerinden yararlanır.
- Örnek olarak ve özverili davranarak başkalarına ilham verir.
- Yetkilerini kullanırken dürüst ve etik davranış sergiler.
- Toplumun çıkarlarını göz önünde bulundurarak sorumlu bir şekilde hareket eder.

TYMM'nin Genel Özellikleri ve 2024 HBDÖP

Esasen öğretim programı (Türk Dil Kurumu [TDK], 2015) ifadesi ile karşılanan müfredat kavramı, daha kapsamlı bir tanımla “bir öğrencinin belirli bir dereceyi veya eğitim programını tamamlayabilmesi için yerine getirmesi gereken, pek çok farklı konuda veya belirli bir alandaki zorunlu dersler bütünü” (American Psychology Association [APA], 2015, s. 277) şeklinde açıklanmaktadır. Öğretim programları, milletlerin vatandaş yetiştirme anlayışlarını yansıtan ve sosyal, kültürel ve ekonomik ihtiyaçlarına göre şekillenen eğitsel araçlardır (Connell, 1992; Lattuca, 2007). Sözü edilen ihtiyaçlar, çağın ve konjonktürün etkileriyle durmadan yeniden yapılandığı için öğretim programlarının da bu doğrultuda dinamik, esnek ve gelişime açık olması kaçınılmazdır (Gumport, 1988; Keating vd., 2009; Ramalingaswami, 2009).

TYMM, medeniyetin temel değerleri olan adalet, doğruluk, çalışkanlık ve erdem üzerine inşa edilmiş, bilge ve erdemli nesiller yetiştirmeyi amaçlayan bir eğitim modelidir. Bu model, öğrencilerin eleştirel düşünen, sorumluluk sahibi ve etkin bireyler olarak yetişmesini hedeflemektedir. Bununla birlikte eğitim herkes için temel bir hak olarak kabul edilmekte ve fırsat eşitliği bağlamında dezavantajlı grupları kapsayıcı, adil bir eğitim sunulması amaçlanmaktadır. Öğretim programında insanın zihinsel, duygusal, bedensel ve manevi gelişimi bütüncül olarak ele alınırken, bireysel yetenekler ve ilgi alanları doğrultusunda esnek öğrenme ortamları sunulmaktadır. Bilgi ve sorumluluğun bir bütün olarak değerlendirildiği bu model, Türkçenin doğru kullanımını ve değerler eğitiminin temel bir politika olarak vurgulanmasını benimsemektedir. Buradan hareketle öğretim programları, bilgi ve değerleri bireysel farklılıklarla güçlendirerek esnek ve güncel bir yapıya sahip olacak şekilde düzenlenmiştir (MEB, 2024a).

2000’li yılların başlarında olgunlaşmaya başlayan 21. yüzyıl becerileri anlayışı, bu itibarla ülkemiz HBDÖP’lerinde 2004/2009, 2015, 2018 ve 2024’te gerçekleştirilen güncellemelere konu olmuştur. Bu güncellemeler, doğrudan 21. Yüzyıl becerileri başlığı altında olmasa bile, buna işaret eden bir anlayışın yerleşmekte olduğunu göstermektedir (Atik ve Aykaç, 2019; Bilasa, 2016; Gültekin, 2015; Güven ve Kaymakcı, 2016):

2004/2009 programı, esasen 2004 öğretim programının 2009’da gerçekleştirilen güncellemesi ile birlikte düşünülebilecek olan bir devam programıdır. Öğrencileri bilişsel ve duyuşsal gelişim bakımından donanımlı, mutlu bireyler olarak yetiştirmeyi amaç edinmiş; öğrenmeyi öğretme şiarıyla öğrenci deneyimlerine odaklanmış, yapılandırmacı bir anlayışla hazırlanmıştır.

2015 programı, öğrenme sürecinde öğrenci yaşam deneyimlerini ön planda tutar. Öğrencilerin zamanı ve kaynakları etkili kullanan, akran ve öğretmenleriyle etkili iletişim kurabilen; düşünme, sorgulama, problem çözme becerilerine sahip, bilişim teknolojilerine aşina bireyler olarak yetiştirilmesi esastır.

Öğrenci ilgi ve isteklerine odaklanan 2018 programında okul-yaşam bağlantısı ön planda tutulur. Yaparak, yaşayarak öğrenme anlayışının benimsendiği uygulama esasları doğrultusunda öğrencilerin eleştirel düşünme, sosyal farkındalık, ekolojik bilinç gibi beceriler edinmesi ve kendi potansiyellerini keşfetmesi amaçlanır.

Sonuç olarak 2004'ten 2018'e kadarki süreçte HBDÖP'lerin, yapılandırmacı yaklaşımdan öğrenci merkezli, kişiselleştirilmiş öğrenme yöntemlerine ve beceri kazandırmaya yönelik bir anlayışa doğru önemli bir dönüşüm geçirdiği izlenebilmektedir.

TYMM'nin bir parçası olarak 2024 HBDÖP, öğrencilerin sadece bilgi edinmelerini değil, aynı zamanda bu bilgileri kullanarak problem çözebilmelerini, eleştirel düşünebilmelerini, yaratıcı olabilmelerini ve sosyal duygusal becerilerini geliştirebilmelerini hedefleyen, çağdaş bir eğitim anlayışını yansıtmaktadır. Programda öne çıkan bazı özellikler şunlardır (MEB, 2024b):

Bütüncül yaklaşım: Program, ilkokul çağındaki çocukların dünyayı bütüncül bir şekilde algılayabilmesi için disiplinler arası bir yaklaşımla tasarlanmıştır. Türkçe, Sosyal Bilimler, Fen Bilimleri, Matematik gibi farklı disiplinlerden yararlanılarak öğrencilere bütünsel bir öğrenme deneyimi sunmayı amaçlamaktadır.

Beceri temelli yaklaşım: Program, Sosyal Bilimler alan becerileri, kavramsal beceriler, sosyal duygusal öğrenme becerileri ve okuryazarlık becerilerinin gelişimini destekleyen bir anlayışla hazırlanmıştır. Öğrencilerin bilgiyi sadece ezberlemek yerine gerçek yaşam durumlarına uyarlayabilmeleri ve problem çözebilmeleri hedeflenmektedir.

Değer temelli yaklaşım: Program, öğrencilere kendini ve çevresini tanıyan, sağlıklı ve güvenli bir yaşam süren, ailenin önemini ve toplumun değerlerini özümseyen, yaşadığı yeri ve ülkesini seven, çevresine ve doğaya karşı duyarlı, bilim ve sanatı önemseyen, araştırmacı, üretken, millî bilince ve manevî değerlere sahip bireyler olarak yetiştirmeyi amaçlamaktadır.

Uygulama esasları yönünden bakıldığında 2024 HBDÖP, öğrenme deneyimlerini öğrencilerin günlük yaşamlarıyla bağlantılı hâle getirmiştir (MEB, 2024b). Bu sayede öğrencilerin öğrendiklerini pratiğe aktarmaları ve daha kalıcı öğrenmeler gerçekleştirmeleri amaçlanmaktadır. Öğrenci merkezli öğrenme anlayışından hareketle proje tabanlı öğrenme, iş birlikli etkinlikler ve problem çözme görevleri ile öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımları teşvik edilmektedir. Dijital araçlar ve kaynaklar, öğrenme süreçlerine entegre edilmiştir. Bu sayede öğrencilerin dijital okuryazarlık becerilerini geliştirmelerine ve teknolojiyi etkili bir şekilde kullanmalarına olanak tanınmaktadır. Öğrenmelerin değerlendirilmesi bakımından, geleneksel değerlendirme yöntemlerinin yanı sıra

süreç odaklı ve performansa dayalı değerlendirme yöntemleri kullanılmaktadır. Bu yaklaşım, öğrencilerin beceri ve yetkinliklerinin daha kapsamlı bir şekilde ölçülmesini sağlamaktadır. Programda öğrencilerin duygusal zekâlarını ve sosyal becerilerini geliştirmelerine yardımcı olacak etkinlikler teşvik edilmektedir: Empati, öz farkındalık ve sorumluluk gibi değerler ön plana çıkarılmaktadır.

2024 HBDÖP’de Öğrenme Çıktıları

Öğrenme çıktısı, “Eğitsel bir faaliyetin neticesi olarak, öğrencilerin kazanmayı veya gerçekleştirebilmeyi beklediği yeterlikler” (Collins ve O’Brien, 2003, s. 202) şeklinde tanımlanmaktadır. 2018 HBDÖP’de kazanım kavramıyla karşılanan bu ifade (MEB, 2018), 2024 programıyla birlikte öğrenme çıktısı kavramı ile anılır olmuştur (MEB, 2024b). Öğrenme çıktıları, bir programın sonunda öğrencilerin neyi başarmış olması gerektiğini belirleyen ölçülebilir hedeflere işaret eder. Dolayısıyla program içeriği, bu hedeflere ulaşmayı sağlayacak şekilde yapılandırılır; yani derslerde işlenecek konular, kullanılacak öğretim materyalleri ve aktiviteler, belirlenen öğrenme çıktıları doğrultusunda hazırlanır (Proitz, 2010). 2024 HBDÖP, ilkokul 1, 2 ve 3. Sınıflarda aynı 6 öğrenme alanı (Ben ve Okulum, Sağlığım ve Güvenliğim, Ailem ve Toplum, Yaşadığım Yer ve Ülkem, Doğa ve Çevre, Bilim, Teknoloji ve Sanat) kapsamında yer alan toplamda 66 öğrenme çıktısına (1. Sınıflarda 23, 2. Sınıflarda 23, 3. Sınıflarda 20) yer vermektedir (MEB, 2024b).

Yukarıda değinilen alan yazını, 21. yüzyıl becerilerinin eğitim programlarına entegrasyonunun, bireylerin akademik ve sosyal yaşamlarına önemli katkılar sağladığını ortaya koymaktadır. Ancak mevcut durumda Türkiye’deki öğretim programlarının bu becerileri ne ölçüde kapsadığına dair sınırlı sayıda çalışma bulunduğu anlaşılmaktadır. Özellikle 2024 HBDÖP, TYMM çerçevesinde yenilenen bir yapıya sahip olmasına rağmen 21. yüzyıl becerileri ile ilişkilendirilmesine yönelik kapsamlı bir değerlendirme henüz yapılmamıştır. Bu bakımdan çalışmanın, ilgili alan yazınına önemli katkılar sağlayabileceği düşünülmektedir.

Yöntem

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman analizi kullanılmıştır. Doküman analizi, yazılı materyallerin sistematik bir şekilde incelenmesini ve analiz edilmesini içeren nitel bir araştırma yöntemidir (Prior, 2008; Yin, 2011). Bu yöntem uyarınca analiz süreci beş temel aşamada

gerçekleştirilmektedir (Yin, 2011, ss. 177-179): (1) Derleme (Compiling), (2) Parçalara ayırma (Disassembling), (3) Yeniden birleştirme (Reassembling), (4) Yorumlama (Interpreting) ve (5) Sonuç çıkarma (Concluding). Bu çalışma bağlamında, sözü edilen aşamalarda gerçekleştirilen işlemler aşağıdaki gibi olmuştur:

- (1) Derleme: Bu aşamada analiz için gerekli olan veri kaynakları (dokümanlar) bir araya getirilmiş ve düzenlenmiştir. Tüm dokümanlar dijital ortamda erişilebilir hâle getirilmiş ve analiz için uygun formata dönüştürülmüştür.
- (2) Parçalara ayırma: Bu aşamada HBDÖP'deki her bir öğrenme çıktısı ayrı bir analiz birimi olarak ele alınmıştır. Ayrıca 21. yüzyıl becerileri ve alt becerileri de net bir şekilde tanımlanarak listelenmiştir. Daha sonraki aşamalarda gerçekleştirilecek analizleri kolaylaştırmak amacıyla öğrenme çıktıları ve 21. yüzyıl becerilerine kodlar atanmıştır (örneğin, birinci öğrenme çıktısı için ÖÇ1, eleştirel düşünme becerisi için ED gibi).
- (3) Yeniden birleştirme: Bu aşamada iki bağımsız araştırmacı tarafından her bir öğrenme çıktısı ilgili 21. yüzyıl becerileri (ve alt becerileri) ile eşleştirilmiştir. Eşleştirmeler bir tablo formatında (iki boyutlu bir matris) düzenlenerek hangi öğrenme çıktılarının hangi 21. yüzyıl becerileri ile ilişkili olduğu gösterilmiştir.
- (4) Yorumlama: Bu aşamada iki araştırmacının yaptığı eşleştirmeler karşılaştırılmış, tutarlılık ve farklılıklar belirlenmiştir. Farklılıklar araştırmacılar arasında tartışılarak uzlaşmaya varılmıştır. Bu süreçte uzlaşmaya varılan ve varılmayan eşleştirmeler belirlenerek her bir sınıf düzeyindeki öğrenme çıktısı – beceri eşleştirmesi için uyum düzeyleri hesaplanmıştır. Ardından, eşleştirme matrisi analiz edilerek hangi 21. yüzyıl becerilerinin öğrenme çıktılarında daha sık vurgulandığı, hangilerinin daha az yer aldığı gibi durumlar belirlenmiştir. Son olarak, HBDÖP'nin 21. yüzyıl becerilerini kazandırma açısından güçlü ve zayıf yönleri değerlendirilerek yorumlanmıştır.
- (5) Sonuç çıkarma: Bu aşamada, yapılan analiz ve yorumlamalara dayanarak HBDÖP'nin 21. yüzyıl becerilerini kazandırma düzeyi genel olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca öğretim programının bu beceriler açısından geliştirilmesine yönelik öneriler sunulmuştur.

Doküman

Bu çalışmada iki veri kaynağından faydalanılmıştır. Kullanılan birincil veri kaynağı, MEB tarafından 2024 yılında yayımlanan HBDÖP olmuştur. Programda yer alan öğrenme çıktıları 1, 2 ve 3. sınıf düzeylerinde olmak üzere, toplamda 66 öğrenme çıktısını kapsamaktadır. İkincil veri kaynağı olarak, 21. yüzyıl becerilerinin tanımlandığı P21 çerçevesi (P21, 2019a, 2019b) kullanılmıştır. Bu çerçeve, bireylerin eleştirel düşünme, problem çözme, iş birliği, dijital okuryazarlık gibi temel becerileri nasıl edinebileceklerini açıklayan teorik yaklaşımlar sunmaktadır ve HPDÖP'deki öğrenme çıktıları ile 21. yüzyıl becerileri arasındaki ilişkiyi kurmada kullanılmıştır.

Veri Toplama Aracı

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak birincil veri kaynağında yer alan program öğrenme çıktıları ile ikincil veri kaynağında yer alan beceri ifadelerinin eşleştirildiği iki boyutlu bir matris (satırlarda program öğrenme çıktıları, sütunlarda beceri ifadeleri) kullanılmıştır.

Verilerin Toplanması

Bu çalışmada 2024 HBDÖP ve 21. yüzyıl becerileri çerçeveleri veri kaynağı olarak kullanılmıştır. Çalışma kapsamında 2024 HBDÖP'de yer alan öğrenme çıktıları detaylı olarak incelenmiş ve her bir öğrenme çıktısının hangi 21. yüzyıl becerisiyle eşleştiği belirlenerek veri toplama aracı (matris) üzerinde kaydedilmiştir.

Veri Analizi

Çalışmanın amacı doğrultusunda elde edilen verilerin analizi, içerik analizi tekniği ile gerçekleştirilmiştir. İçerik analizi, elde edilmiş olan nitel veri setindeki anlam ve ilişkilerin çözümlenmesini esas alan bir veri indirgeme süreci (Patton, 2002) olarak tanımlanmaktadır. İçerik analizi ile ifadelerin içinde yer alan gizli anlamlara ulaşmak ve tekrarlanabilir, geçerli çıkarımlarda bulunmak amaçlanır (Bazeley, 2013; Berg ve Lune, 2017). Bu çalışmanın veri analizi süreci de temelde 2024 HBDÖP'deki öğrenme çıktılarının, 21. yüzyıl becerilerini teşkil eden ana ve alt kategorilerle eşleştirilerek kodlanmasına dayanmaktadır. Kodlama işlemi, ilgili öğrenme çıktılarının 21. yüzyıl beceri alt kategorilerinde yer alan çıktılarla eşleştirilmesiyle gerçekleştirilmiştir.

Geçerlik ve Güvenilirlik

Çalışmanın geçerliğini sağlamak üzere 21. yüzyıl becerileri konusunda güvenilir ve yaygın olarak kabul gören Partnership for 21st Century Skills (P21) beceriler çerçevesi (P21, 2019a, 2019b) kullanılmış ve analiz süreci Yin'in (2011) doküman analizi modeli doğrultusunda yapılandırılmıştır. Analiz sürecinde güvenilirliğin sağlanması bakımından ise Miles ve Huberman (1994) tarafından önerilen kodlayıcılar arası uyum düzeyi formülü esas alınmıştır. Bu uyum, kodlama sürecini birbirinden bağımsız şekilde yürütmüş olan iki araştırmacının değerlendirmelerinin karşılaştırılmasına dayanır ve %70 (.70) düzeyinde bir örtüşmenin gözlenmesi beklenir. İlgili formül aşağıdaki gibidir:

Bu çalışmaya konu olan 66 öğrenme çıktısının kodlanması ile gerçekleşen uyum düzeyleri Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1

Kodlama Uyum Düzeyleri

1. Sınıf Öğrenme Çıktıları			2. Sınıf Öğrenme Çıktıları			3. Sınıf Öğrenme Çıktıları		
Uzlaşılan		UD	Uzlaşılan		UD	Uzlaşılan		UD
Uzlaşılan	Uzlaşılmayan		Uzlaşılan	Uzlaşılmayan		Uzlaşılan	Uzlaşılmayan	
17	6	.74	18	5	.78	16	4	.80

Tablo 1'den anlaşılabacağı üzere, yapılan eşleştirme sonucunda elde edilen kodlamalar için uyum düzeyleri sırasıyla .74, .78 ve .80 olmuştur. Şu hâlde kodlama güvenilirliği için benimsenen .70 düzeyinin 1, 2 ve 3. sınıf öğrenme çıktıları için sağlanmış olduğu söylenebilmektedir.

Sınırlılıklar

Bu çalışma, 2024 TYMM ortak metnini dayanak alan HBDÖP'deki ilkökul 1, 2 ve 3. sınıflar öğrenme çıktıları ile sınırlıdır. Bununla birlikte, özellikle veri analizi sürecinde, her ne kadar kimi güvenilirlik esasları gözetilmiş olsa da, nitel veri analizinin doğası gereği araştırmacıların görüş ve yargılarının sürece dâhil olması kaçınılmazdır (Berg ve Lune, 2017; Patton, 2002).

21. yüzyıl becerileri, görece yeni ve çağın gereklikleri doğrultusunda sürekli gelişmekte olan bir kavram olduğundan, çeşitli kurum ve kuruluşlar tarafından (NRC, UNESCO, P21 vb.) içerik ve kapsam itibarıyla minör farklılıklar gösterebilen tasarımlarla açıklanabilmektedir. Bu doğrultuda, bu çalışmada esas

alınan tasarım, güncel ve hâlihazırda pek çok tasarım ve araştırmaya konu olmuş olan (Lutembach ve Brown, 2011; Saavedra ve Opfer, 2012) P21 (2019a, 2019b) tasarımı olmuştur.

Bulgular

Bu bölümde 2024 HBDÖP’de yer alan öğrenme çıktılarının 21. yüzyıl becerileri ile eşleştirilmesine dayalı analiz bulgularına yer verilmektedir. 1. sınıf öğrenme çıktılarının, üç 21. yüzyıl beceri ana kategorisi altındaki toplam 12 alt beceri kategorisi ile eşleştirilmesiyle gerçekleştirilen analiz bulguları Tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2

1. Sınıf Öğrenme Çıktılarının Analizi

Öğrenme Çıktıları	ÖYB	BMTB	YKB
	Eleştirel D. İletişim İş birliği Yaratıcılık Bilgi OY. Medya OY. BİT OY. Esneklik Girişimcilik Sosyal K. Üretkenlik Liderlik		
HB.1.1.1. Öğretmeni ve arkadaşlarıyla tanışabilme	X		X
HB.1.1.2. Okul ortamını tanıyabilme		X	X
HB.1.1.3. Sınıf ve okul ortamında kurallara uygun davranabilme		X	X
HB.1.1.4. Fiziksel özelliklerini ve temel duygularını açıklayabilme	X		X
HB.1.2.1. Sağlıklı büyüme ve gelişme için yapması gerekenleri belirleyebilme	X		X

Öğrenme Çıktıları	ÖYB				BMTB		YKB					
	Eleştirel D.	İletişim	İş birliği	Yaratıcılık	Bilgi OY.	Medya OY.	BİT OY.	Esneklik	Girişimcilik	Sosyal K.	Üretkenlik	Liderlik
HB.1.2.2. Kişisel alanının sınırlarını belirleyebilme	X	X								X		X
HB.1.2.3. Temel trafik kurallarına uygun davranabilme					X			X			X	
HB.1.2.4. Acil durumlarda yapılması gerekenleri belirleyebilme	X				X			X			X	
HB.1.3.1. Aile olmanın önemini fark edebilme								X		X		
HB.1.3.2. Aile yaşamında nezaket ve görgü kurallarına uygun davranabilme								X		X	X	
HB.1.3.3. Aile bireylerinin görev ve sorumluluklarını çözümleyebilme	X							X		X	X	X
HB.1.4.1. Yaşadığı yerin ve ülkemizin genel özelliklerini açıklayabilme		X			X							
HB.1.4.2. Türk Bayrağı ve İstiklâl Marşı’nın önemini ifade edebilme		X								X		
HB.1.4.3. Mustafa Kemal Atatürk’ün hayatıyla ilgili bilgileri ifade edebilme		X			X							X

Öğrenme Çıktıları	ÖYB				BMTB			YKB				
	Eleştirel D.	İletişim	İş birliği	Yaratıcılık	Bilgi OY.	Medya OY.	BİT OY.	Esneklik	Girişimcilik	Sosyal K.	Üretkenlik	Liderlik
HB.1.4.4. Millî gün ve bayramlarda yaşadığı duyguları ifade edebilme		X								X		
HB.1.4.5. Dinî gün ve bayramlarda yaşadığı duyguları ifade edebilme		X								X		
HB.1.5.1. Yakın çevresinde bulunan doğadaki varlıkları gözlemleyebilme					X							
HB.1.5.2. Modeller üzerinden gök cisimlerini karşılaştırabilme					X		X					
HB.1.5.3. Afet türlerini tanıyabilme	X				X							
HB.1.5.4. Geri dönüştürülebilen atıkları sınıflandırabilme	X										X	
HB.1.6.1. Bilimle ilgili merak ettiklerini sorabilme	X	X		X					X			
HB.1.6.2. Teknoloji ile ilgili merak ettiklerini sorabilme	X	X		X					X			
HB.1.6.3. Sanatla ilgili merak ettiklerini sorabilme	X	X		X					X			
İlişkilendirilen Toplam Öğrenme Çıktısı	9	11	2	3	7	0	1	7	3	10	7	3

Tablo 2’de görüleceği üzere, 1. sınıf öğrenme çıktıları en fazla İletişim (11 eşleştirme), Sosyal ve Kültürler Arası Beceriler (10 eşleştirme) ve Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme (9 eşleştirme) becerileriyle ilişkilendirilmiştir. Bu durum, 1. sınıf düzeyinde öğrencilerin sosyal ilişkilerini geliştirme, kendilerini etkili bir şekilde ifade etme ve çevrelerindeki olayları analiz etme becerilerine yoğunlaşan bir eğitim modeline işaret etmektedir.

Bilgi Okuryazarlığı, Esneklik ve Uyum, Üretkenlik ve Sorumluluk becerileri de sırasıyla yedişer eşleştirme almış, bu becerilerin de önemli bir yer tuttuğu görülmüştür. Özellikle üretkenlik ve sorumluluk becerilerinin öğrencilere kazandırılması, bireylerin küçük yaşlardan itibaren kişisel ve sosyal sorumluluklarını yerine getirmelerine odaklanan bir yaklaşımı yansıtmaktadır. Diğer yandan, Medya Okuryazarlığı becerisi hiçbir öğrenme çıktısı ile ilişkilendirilmemiştir. Bu durum, medya okuryazarlığının 1. sınıf düzeyinde doğrudan bir odak olmadığını ve bu yaş grubunda daha çok temel iletişim ve sosyal becerilerin ön planda kabul edildiğini düşündürmektedir.

Bulgular genel olarak, öğrenme çıktılarının ağırlıklı olarak Yaşam ve Kariyer Becerileri ana kategorisinde toplandığını göstermektedir. Bunun yanında Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri kategorisinde nispeten daha az sayıda öğrenme çıktısının olduğu dikkat çekmektedir; bu da 1. sınıf düzeyinde dijital beceriler ve medya kullanımıyla ilgili doğrudan öğrenme çıktılarına henüz yoğunlaşmadığını gösteren bir bulgudur. Analizlerde kullanılan kodlama sürecini temsil etmesi bakımından, öğrenme çıktısı – beceri eşleştirmesine dair bazı örnekler aşağıdaki gibidir:

- HB.1.1.1. Öğretmeni ve arkadaşlarıyla tanışabilme
21. yüzyıl becerileri ana kategorisi: Öğrenme ve Yenilik Becerileri
Alt kategori: İletişim
Bu öğrenme çıktısı, öğrencilerin etkili iletişim kurma yeteneklerini geliştirmelerine odaklanır. Özellikle yeni sosyal çevrelerde kendilerini tanıtmaya ve başkalarıyla tanışma sürecinde etkili iletişim becerilerinin rolü büyüktür. Bu nedenle iletişim becerisiyle doğrudan ilişkilendirilmiştir.
- HB.1.6.1. Bilimle ilgili merak ettiklerini sorabilme
21. yüzyıl becerileri ana kategorisi: Öğrenme ve Yenilik Becerileri
Alt kategoriler: Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme, Yaratıcılık ve İnovasyon
Öğrencilerin bilimsel konularla ilgili sorular sorması, onların hem eleştirel düşünme hem de yaratıcı düşünme becerilerini geliştirir. Bilimsel sorgulama,

yeni fikirlerin ortaya çıkmasını ve yenilikçi düşünme sürecini tetikleyebilir. Dolayısıyla bu öğrenme çıktısı iki alt beceriyle de ilişkilendirilmiştir.

- HB.1.3.2. Aile yaşamında nezaket ve görgü kurallarına uygun davranabilme
21. yüzyıl becerileri ana kategorisi: Öğrenme ve Yenilik Becerileri
Alt kategoriler: Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme, Yaratıcılık ve İnovasyon

Bu çıktı, öğrencilerin sosyal ilişkilerde nezaket ve görgü kurallarına uymalarına odaklanmaktadır. Aile ortamındaki sosyal etkileşimler, kültürel normlar çerçevesinde sosyal farkındalığı geliştirebilir ve bu nedenle sosyal ve kültürler arası beceriler ile ilişkilendirilmiştir.

2. sınıf öğrenme çıktılarının 21. yüzyıl ana ve alt beceri kategorileriyle eşleştirilmesiyle gerçekleştirilen analiz bulguları Tablo 3'te gösterilmektedir.

Tablo 3

2. Sınıf Öğrenme Çıktılarının Analizi

Öğrenme Çıktıları	ÖYB			BMTB			YKB					
	Eleştirel D.	İletişim	İş birliği	Yaratıcılık	Bilgi OY.	Medya OY.	BİT OY.	Esneklik	Girişimcilik	Sosyal K.	Üretkenlik	Liderlik
HB.2.1.1. Arkadaşlık ilişkilerini düzenleyebilme		X	X							X		
HB.2.1.2. Güçlü ve gelişime açık olduğu alanlara karar verebilme	X							X			X	
HB.2.1.3. Öğretmen ve arkadaşlarıyla etkili iletişim kurabilme		X								X		
HB.2.1.4. Sınıf içi karar alma süreçlerine katılım sağlayabilme		X	X					X				X

Öğrenme Çıktılar	ÖYB				BMTB		YKB					
	Eleştirel D.	İletişim	İş birliği	Yaratıcılık	Bilgi OY.	Medya OY.	BİT OY.	Esneklik	Girişimcilik	Sosyal K.	Üretkenlik	Liderlik
HB.2.2.1. Sağlıklı büyüme ve gelişme ile alışkanlıkları arasındaki ilişkiyi çözümleyebilme	X										X	
HB.2.2.2. Kişisel alanının sınırlarını koruyabilme		X								X		
HB.2.2.3. Temel trafik işaret levhalarını tanıyabilme					X						X	
HB.2.2.4. Acil bir durumda yetkililerle etkili iletişim kurabilme	X	X									X	
HB.2.3.1. Ailenin önemini yorumlayabilme	X	X								X		
HB.2.3.2. Toplumsal yaşamda nezaket ve görgü kurallarına uygun davranabilme								X		X	X	
HB.2.3.3. Yakın çevresinde üzerine düşen görev ve sorumlulukları günlük yaşamına yansıtabilme		X	X								X	
HB.2.4.1. Yakın çevresinde bulunan tarihî mekân ve doğal güzellikleri belirleyebilme	X				X							

Öğrenme Çıktıları	ÖYB				BMTB		YKB					
	Eleştirel D.	İletişim	İş birliği	Yaratıcılık	Bilgi OY.	Medya OY.	BİT OY.	Esneklik	Girişimcilik	Sosyal K.	Üretkenlik	Liderlik
HB.2.4.2. Yaşadığı yerin yönetim birimleri ile ilgili kaynaklardan bilgi toplayabilme		X			X							
HB.2.4.3. Mustafa Kemal Atatürk’ün öğrencilik yıllarına ait anıları yorumlayabilme	X	X								X		
HB.2.4.4. Millî gün ve bayramların önemini yorumlayabilme	X	X								X		
HB.2.4.5. Dinî gün ve bayramların önemini yorumlayabilme	X	X								X		
HB.2.5.1. Hava olayları ve mevsimler arasındaki ilişkiyi çözümleyebilme	X				X							
HB.2.5.2. Doğadan yararlanarak yönünü belirleyebilme	X											
HB.2.5.3. Afetlere karşı alınması gereken önlemlere ilişkin bilgi toplayabilme	X				X						X	
HB.2.5.4. Kaynakları tasarruflu kullanmanın önemini değerlendirebilme	X										X	

Öğrenme Çıktıları	ÖYB				BMTB			YKB				
	Eleştirel D.	İletişim	İş birliği	Yaratıcılık	Bilgi OY.	Medya OY.	BİT OY.	Esneklik	Girişimcilik	Sosyal K.	Üretkenlik	Liderlik
HB.2.6.1. Bilim insanların bilime katkılarına yönelik verilen kaynaklardan bilgi toplayabilme		X		X	X							
HB.2.6.2. Günlük yaşamda kullanılan teknolojik bir ürünün zaman içerisindeki değişimini karşılaştırabilme	X						X					
HB.2.6.3. Sanatın günlük yaşamdaki yerini belirleyebilme		X		X								
İlişkilendirilen												
Toplam Öğrenme Çıktısı	13	13	3	2	6	0	1	3	0	8	8	1

Tablo 3’te görüldüğü üzere, 2. sınıf öğrenme çıktıları ağırlıklı olarak Öğrenme ve Yenilik Becerileri ile Yaşam ve Kariyer Becerileri ana kategorileri ile ilişkilendirilmiştir. Öğrenme ve Yenilik Becerileri en fazla eşleştirilen ana kategori olup öğrencilerin analitik düşünme, problem çözme, yaratıcılık ve iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik bir vurgu olduğunu göstermektedir. Yaşam ve Kariyer Becerileri ise öğrencilerin sosyal sorumlulukları, kültürel farkındalıkları ve kişisel gelişimlerine yönelik önemli bir alan olarak öne çıkmıştır. Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri kategorisi ise görece daha az sayıda öğrenme çıktısı ile ilişkilendirilmiştir. Bu durum, 2. sınıf seviyesindeki dijital okuryazarlık ve bilgi teknolojisi farkındalığının henüz sınırlı olduğunu düşündürmektedir.

Alt kategoriler açısından en fazla eşleştirilen beceriler, İletişim (13 eşleştirme), Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme (13 eşleştirme), Sosyal ve Kültürler Arası Beceriler (8 eşleştirme) ve Üretkenlik ve Sorumluluk Becerileri (8 eşleştirme) olmuştur. İletişim becerilerinin bu kadar sık yer alması, öğrencilerin sosyal çevrelerinde etkili ve doğru bir şekilde kendilerini

ifade etmeye teşvik edildiğini gösterir. Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme becerilerinin yüksek oranda eşleştirilmesi, öğrencilerin olayları analiz etme, sorunları çözme ve bilgiye dayalı kararlar verme yetilerini geliştirmeye yönelik eğitimi vurgulamaktadır. Sosyal ve Kültürler Arası Beceriler ise öğrencilerin toplumsal kuralları anlamaları, sosyal sorumluluklarını yerine getirmeleri ve kültürel farkındalık kazanmalarını desteklemektedir. Buna karşılık Yaratıcılık ve İnovasyon (2 eşleştirme) ve Medya Okuryazarlığı alt kategorileri daha az sayıda öğrenme çıktısı ile ilişkilendirilmiştir. Özellikle Medya Okuryazarlığı becerisi ile ilişkilendirilen hiçbir öğrenme çıktısının olmaması, bu becerinin 2. sınıf düzeyinde henüz öncelikli olmadığını ortaya koymaktadır.

Genel itibarıyla 2. sınıf öğrenme çıktılarının ağırlıklı olarak Öğrenme ve Yenilik Becerileri ile Yaşam ve Kariyer Becerileri ana kategorilerine odaklandığı ve dijital becerilere yönelik öğrenme çıktılarının nispeten sınırlı olduğu söylenebilmektedir. Analizlerde kullanılan kodlama sürecini temsil etmesi bakımından, öğrenme çıktısı – beceri eşleştirmesine dair bazı örnekler aşağıdaki gibidir:

- HB.2.1.4. Sınıf içi karar alma süreçlerine katılım sağlayabilme
21. yüzyıl becerileri ana kategorileri: Öğrenme ve Yenilik Becerileri, Yaşam ve Kariyer Becerileri
Alt kategoriler: İş birliği, Liderlik
Sınıf içi karar alma süreçlerine katılım, öğrencilerin iş birliği yaparak takım çalışmasına katılmalarını ve grup içinde ortak hedeflere ulaşmak için katkıda bulunmalarını gerektirir. Aynı zamanda liderlik becerilerinin de gelişimi de sağlanabilir çünkü öğrenciler grup dinamikleri içinde karar verme ve yönlendirme süreçlerine dâhil olurlar.
- HB.2.2.1. Sağlıklı büyüme ve gelişme ile alışkanlıkları arasındaki ilişkiyi çözümleyebilme
21. yüzyıl becerileri ana kategorileri: Öğrenme ve Yenilik Becerileri, Yaşam ve Kariyer Becerileri
Alt kategoriler: Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme, Üretkenlik ve Sorumluluk
Sağlıklı büyüme ve alışkanlıklar arasındaki ilişkiyi çözümlemek, öğrencilerin sağlıklı yaşam ile ilgili bilgileri analiz etmesini ve bu bilgileri kişisel sorumluluklarına uyarlamasını gerektirir. Bu aynı zamanda öğrencilerin sağlıklı alışkanlıklar geliştirerek üretken ve sorumlu bireyler olmalarını destekler.

- HB.2.4.2. Yaşadığı yerin yönetim birimleri ile ilgili kaynaklardan bilgi toplayabilme
21. yüzyıl becerileri ana kategorileri: Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri, Öğrenme ve Yenilik Becerileri
Alt kategoriler: Bilgi Okuryazarlığı, Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme, İletişim,
Öğrencilerin yönetim birimleriyle ilgili bilgi toplama süreçleri, Bilgi Okuryazarlığı becerilerini gerektirir. Öğrenciler kaynaklardan doğru bilgiyi elde etmek için eleştirel düşünme becerilerini, bu bilgiyi sınıf ortamında paylaşmak üzere ise iletişim becerilerini kullanmalıdır.

3. sınıf öğrenme çıktılarının 21. yüzyıl ana ve alt beceri kategorileriyle eşleştirilmesiyle gerçekleştirilen analiz bulguları Tablo 4’te gösterilmektedir.

Tablo 4

3. Sınıf Öğrenme Çıktılarının Analizi

Öğrenme Çıktıları	ÖYB			BMTB			YKB				
	Eleştirel D. İletişim	İş birliği	Yaratıcılık	Bilgi OY.	Medya OY.	BİT OY.	Esneklik	Girişimcilik	Sosyal K.	Üretkenlik	Liderlik
HB.3.1.1. Kendini geliştirmek istediği alana ilişkin plan yapabilme	X							X		X	
HB.3.1.2. Okuldaki hak ve sorumluluklarına uygun davranabilme		X								X	
HB.3.1.3. Çocuk haklarını tanıtmak için fikirlerini eyleme dönüştürebilme		X	X						X		
HB.3.2.1. Sağlığını korumaya yönelik davranışlarını düzenleyebilme	X									X	

Öğrenme Çıktıları	ÖYB			BMTB			YKB					
	Eleştirel D.	İletişim	İş birliği	Yaratıcılık	Bilgi OY.	Medya OY.	BİT OY.	Esneklik	Girişimcilik	Sosyal K.	Üretkenlik	Liderlik
HB.3.2.2. Güvenliğini tehdit eden bir durumla karşılaştığında yapması gerekenleri sorgulayabilme	X							X			X	
HB.3.2.3. Trafik kurallarına uymanın önemine ilişkin özgün ürünler oluşturabilme				X							X	
HB.3.3.1. Aile ve toplum arasındaki ilişkiyi çözümleyebilme	X									X		
HB.3.3.2. Yardıma ihtiyacı olan bireylerin yaşamını kolaylaştırmak için fikirlerini eyleme dönüştürebilme				X						X	X	
HB.3.3.3. Mesleklerin toplumsal yaşamdaki önemini yorumlayabilme	X									X		
HB.3.4.1. Yakın çevresindeki tarihî mekân ve doğal güzelliklerin korunmasının önemini fark edebilme					X					X		

Öğrenme Çıktıları	ÖYB				BMTB		YKB					
	Eleştirel D.	İletişim	İş birliği	Yaratıcılık	Bilgi OY.	Medya OY.	BİT OY.	Esneklik	Girişimcilik	Sosyal K.	Üretkenlik	Liderlik
HB.3.4.2. Ülkemizin yönetim şekli ile ilgili kaynaklardan bilgi toplayabilme	X				X							
HB.3.4.3. Mustafa Kemal Atatürk’ün kişilik özelliklerini çözümleyebilme	X									X		
HB.3.4.4. Millî birlik ve beraberliğimizin toplum hayatına katkılarını açıklayabilme		X								X		
HB.3.5.1. Doğadaki varlıkların insan yaşamı için önemini yorumlayabilme	X									X		
HB.3.5.2. Krokiyi kullanarak bulunduğu yerin konumunu algılayabilme	X				X							
HB.3.5.3. Afetlere yönelik yapılması gerekenleri sınıflandırabilme	X				X							
HB.3.5.4. Çevresel sürdürülebilirliğe yönelik kaynaklardan bilgi toplayabilme					X						X	
HB.3.6.1. Bilimsel gelişmelerin günlük yaşama etkisini yorumlayabilme	X				X							

Öğrenme Çıktıları	ÖYB				BMTB			YKB				
	Eleştirel D.	İletişim	İş birliği	Yaratıcılık	Bilgi OY.	Medya OY.	BİT OY.	Esneklik	Girişimcilik	Sosyal K.	Üretkenlik	Liderlik
HB.3.6.2. Teknolojik gelişmelerin günlük yaşama etkisini çözümleyebilme	X						X					
HB.3.6.3. Sanatçıların sanata katkılarına yönelik verilen kaynaklardan bilgi toplayabilme				X	X							
İlişkilendirilen												
Toplam Öğrenme Çıktısı	12	3	0	3	7	0	1	1	1	8	7	0

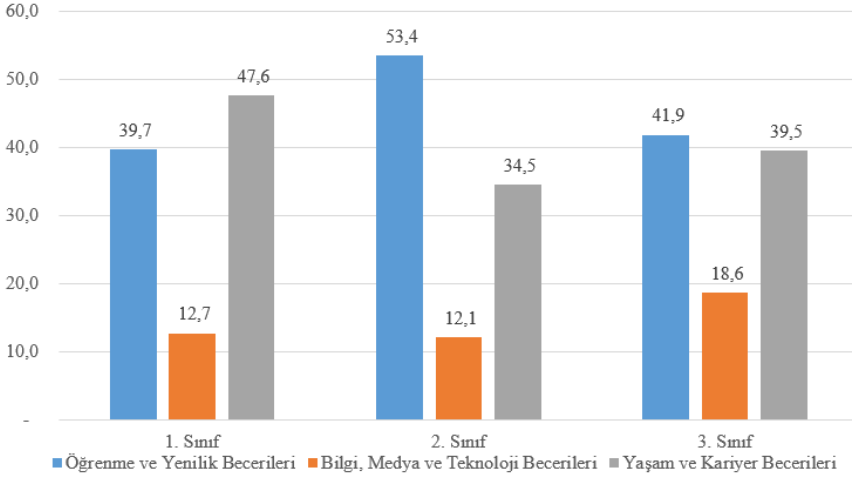
Tablo 4’te görüleceği üzere, 3. sınıf öğrenme çıktıları en fazla Öğrenme ve Yenilik Becerileri ana kategorisi altında toplanmıştır. Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme becerisi 12 eşleştirme ile en çok ilişkilendirilen alt kategori olmuştur. Şu hâlde 3. sınıf öğrencilerinin olayları analiz etme, sorgulama ve çözüm üretme yeteneklerine yönelik yoğun bir vurgunun yapıldığı söylenebilmektedir. Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri ana kategorisi ise 7 öğrenme çıktısı ile Bilgi Okuryazarlığı becerisi üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu da öğrencilerin bilgi toplama, analiz etme ve kullanma süreçlerine yönelik becerilerin geliştirilmesine odaklanıldığını ortaya koymaktadır. Ancak Medya Okuryazarlığı ve BİT Okuryazarlığı becerileri ile ilişkilendirilen çok az öğrenme çıktısı bulunmaktadır; bu da dijital medya ve teknoloji kullanımının bu sınıf düzeyinde henüz öncelikli bir alan olmadığını düşündürmektedir.

Yaşam ve Kariyer Becerileri ana kategorisi altında en fazla ilişkilendirilen becerilerden biri Sosyal ve Kültürler Arası Beceriler (8 eşleştirme) olmuştur. Bu durum, öğrencilerin sosyal sorumluluklarını anlamaları, farklı kültürel yapıları tanımaları ve toplumsal yaşama katkıda bulunmaları açısından gelişmelerine yönelik vurguyu yansıtmaktadır. Ayrıca Üretkenlik ve Sorumluluk becerisi de 7 eşleştirme ile dikkat çekmekte ve bu da ilgili sınıf düzeyinde bireysel sorumluluk

ve üretkenlik kavramlarının ön planda tutulduğunu göstermektedir. Analizlerde kullanılan kodlama sürecini temsil etmesi bakımından, öğrenme çıktısı – beceri eşleştirmesine dair bazı örnekler aşağıdaki gibidir:

- HB.3.2.2. Güvenliğini tehdit eden bir durumla karşılaştığında yapması gerekenleri sorgulayabilme
21. yüzyıl becerileri ana kategorileri: Öğrenme ve Yenilik Becerileri, Yaşam ve Kariyer Becerileri
Alt kategoriler: Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme, Esneklik ve Uyum
Güvenlik tehditleriyle başa çıkarken öğrencilerin olayları analiz etmesi ve uygun bir çözüm bulması beklenir. Bu süreç, eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini gerektirir. Ayrıca beklenmedik durumlara uyum sağlama ve esnek davranma becerisi de bu süreçte önemli rol oynar.
- HB.3.3.2. Yardıma ihtiyacı olan bireylerin yaşamını kolaylaştırmak için fikirlerini eyleme dönüştürebilme
21. yüzyıl becerileri ana kategorileri: Yaşam ve Kariyer Becerileri, Öğrenme ve Yenilik Becerileri
Alt kategoriler: Sosyal ve Kültürler Arası Beceriler, Üretkenlik ve Sorumluluk, Yaratıcılık ve İnovasyon
Öğrenciler başkalarına yönelik sorumluluklarını yerine getirirken yaratıcı çözümler üretip bu fikirleri uygulama sürecine girerler. Yardıma ihtiyacı olan bireyler için çözüm odaklı düşünmek, üretkenlik ve sorumluluk becerileriyle birlikte yaratıcı düşünme becerilerini de destekler.
- HB.3.6.2. Teknolojik gelişmelerin günlük yaşama etkisini çözümleyebilme
21. yüzyıl becerileri ana kategorileri: Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri, Öğrenme ve Yenilik Becerileri
Alt kategoriler: BİT Okuryazarlığı, Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme
Öğrencilerin teknolojik gelişmeleri analiz etmesi ve bu gelişmelerin günlük yaşamlarına olan etkilerini anlamaları BİT okuryazarlığı becerilerini gerektirir. Bununla birlikte teknolojik ilerlemelerin topluma olan katkılarını eleştirel bir şekilde inceleyerek problem çözme becerileri de desteklenmiş olur.

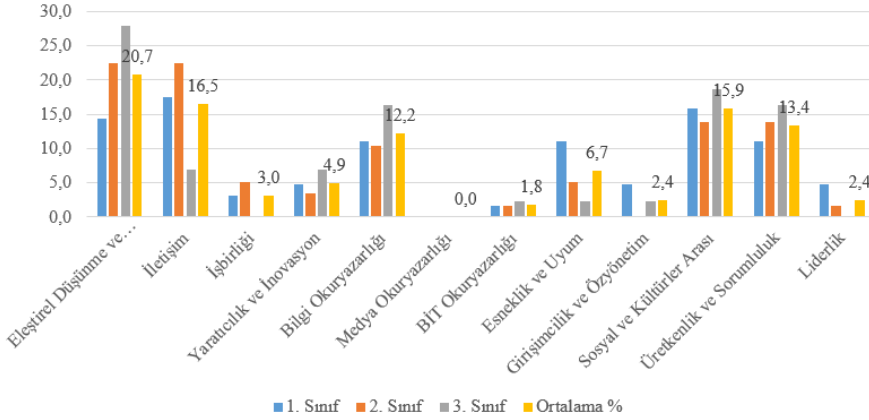
Analiz sonuçlarından ulaşılan bulgular ışığında 2024 HBDÖP'deki öğrenme çıktılarının 21. yüzyıl beceri ana kategorilerine göre sınıf düzeylerindeki yüzdelik dağılımı Grafik 1'de gösterilmektedir.

Grafik 1*21. Yüzyıl Becerileri Ana Kategorilerinin Sınıf Düzeylerindeki Dağılımı (%)*

Grafik 1 incelendiğinde, Öğrenme ve Yenilik Becerilerinin en yüksek oranda 2. sınıf düzeyinde (%53,4) ön plana çıktığı, 1. sınıf (%39,7) ve 3. sınıfta (%41,9) bu becerilere yönelik vurgunun devam etmekle beraber azaldığı anlaşılmaktadır. Bu durum özellikle 2. sınıf düzeyinde eleştirel düşünme, problem çözme, iş birliği ve yenilikçi düşünmeye odaklanıldığını göstermektedir. Yaşam ve Kariyer Becerileri 1. sınıfta en yüksek seviyede (%47,6) vurgulanmakta ve bu becerilere yönelik vurgu 3. sınıfta (%39,5) yeniden artış göstermektedir.

Öte yandan Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri tüm sınıflarda en düşük oranda yer almakta ve 3. sınıfta (%18,6) hafif bir artış göstermektedir. Bu bulgu, dijital okuryazarlık ve medya becerilerine yönelik eğitimin erken sınıf düzeylerinde öncelikli olmadığını, ancak ilerleyen sınıflarda bu becerilere daha fazla yer verilebileceğini düşündürmektedir. Genel olarak Öğrenme ve Yenilik Becerileri ile Yaşam ve Kariyer Becerileri, öğrencilerin bilişsel ve sosyal gelişimlerine öncelik veren bir eğitim anlayışını yansıtırken Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri nispeten daha sınırlı bir düzeyde ele alınmış görünmektedir.

2024 HBDÖP'deki öğrenme çıktılarının 21. yüzyıl beceri alt kategorilerine göre sınıf düzeylerindeki yüzdelik dağılımı ise Grafik 2'de gösterilmektedir.

Grafik 2*21. Yüzyıl Alt Beceri Kategorilerinin Sınıf Düzeylerindeki Dağılımı (%)*

Grafik 2’de görüleceği üzere, Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme becerisi ile ilişkili öğrenme çıktılarının ağırlığı sınıf düzeyi yükseldikçe artmaktadır. Benzer bir durum Üretkenlik ve Sorumluluk ile BİT Okuryazarlığı becerileri için de göze çarpmaktadır. Bununla birlikte Esneklik ve Uyum becerileriyle ilişkili çıktılarının dağılımı aksi yönde bir seyir izlemektedir.

Genel itibarıyla Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme (%20,7), İletişim (%16,5), Sosyal ve Kültürler Arası beceriler (%15,9) ve Üretkenlik ve Sorumluluk becerileri (%13,4) ile ilişkili öğrenme çıktılarının ağırlıkta olduğu anlaşılmaktadır. Medya Okuryazarlığı (%0), BİT Okuryazarlığı (%1,8), Girişimcilik ve Özyönetim (%2,4) ve Liderlik (%2,4) becerileri ile eşleşen öğrenme çıktılarına yönelik belirgin şekilde zayıf bir vurgu yapıldığı görülebilmektedir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu çalışmada elde edilen bulgular, 2024 HBDÖP'nin, 21. yüzyıl becerilerinin bir kısmına daha fazla ağırlık verirken dijital beceriler ve medya okuryazarlığı gibi alanlara görece daha az yer verildiğini göstermektedir. Veri analizinden elde edilen bulgular, öğretim programının tüm sınıf düzeylerinde Öğrenme ve Yenilik becerileriyle Yaşam ve Kariyer becerilerine ağırlık verilmiş olduğunu ortaya koymaktadır. Bununla birlikte Bilgi, Medya ve Teknoloji becerilerine yönelik odaklanmanın belirgin düzeyde düşük olduğu anlaşılmaktadır.

Öğrenme ve Yenilik becerileri ana kategorisine yönelik öğrenme çıktıları, tüm sınıf düzeylerinde Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme ile İletişim becerisi alt kategorileriyle temsil edilmiş görünmektedir. İş birliği ile Yaratıcılık ve İnovasyon beceri alt kategorileriyle ilişkilendirilebilecek öğrenme çıktıları ise görece bariz oranda düşük yüzde ile programda yer almaktadır. Yaratıcılık ve iş birliği becerilerinin ilkökul çağında geliştirilmesi, öğrencilerin eleştirel düşünme ve problem çözme yeteneklerini artırırken akademik başarı ve kişisel gelişim için de önemli bir temel teşkil etmektedir (Broadhead, 2004; Qulboyeva, 2023a, 2023b). Özellikle yaratıcılık becerisinin geliştirilmesi, gelecekteki zorluklara hazırlanmada kritik bir rol oynamakta ve küresel rekabetin gerekliliklerine uyum sürecinde öğrencilere kılavuzluk sağlamaktadır (Petrytsa, 2024).

Bilgi, Medya ve Teknoloji becerileri ana kategorisine yönelik öğrenme çıktıları ağırlıklı olarak Bilgi Okuryazarlığı alt kategorisi ile temsil edilirken, BİT Okuryazarlığı alt kategorisi sadece birkaç öğrenme çıktısı ile eşleşmiş; Medya Okuryazarlığı ise hiçbir öğrenme çıktısı ile temsil edilmemiş görünmektedir. Günümüz ilkökul çağı eğitiminde BİT ve Medya okuryazarlığı giderek artan bir öneme sahiptir. Öğrencilerin dijital dünyada etkili bir şekilde gezinebilmeleri ve sağlıklı, kullanışlı, bilimsel bilgiye ulaşarak bilinçli ve doğru kararlar verebilmeleri, bu becerilerin erken yaşta edinilmesiyle mümkün olmaktadır (Bostancı, 2019; Karaboğa, 2019).

Yaşam ve Kariyer becerileri ana kategorisinde değerlendirilen öğrenme çıktıları Sosyal ve Kültürler Arası alt beceri kategorisi ile Üretkenlik ve Sorumluluk alt beceri kategorisinde toplanmış görünmektedir. Bununla birlikte Esneklik ve Uyum beceri alt kategorisi de belirgin bir düzeyde temsil edilmiş fakat Girişimcilik ve Öz Yönetim ile Liderlik beceri alt kategorilerine yönelik odaklanma oldukça zayıf kalmıştır. Girişimcilik ve Öz Yönetim becerilerinin geliştirilmesi, bireylerin

dış yönlendiricilerden bağımsızlaşarak kendi iç motivasyonlarıyla geleceklerini inşa etmelerine yardımcı olmaktadır (Larson, 2000; Watts ve Caldwell, 2008). Bununla birlikte ilkökul çağında liderlik becerisinin geliştirilmesi, yine girişimcilik ve öz yönetim becerilerinin gelişimiyle temas hâlinde, çocukların karşılaştıkları güçlüklerle yüzleşme mücadele edebilme yeterliği kazanmalarına katkıda bulunmaktadır (Mehrotra vd., 2022; Purohit, 2023).

Anılan bulgular, ülkemiz ilgili alan yazınında yer alan araştırma bulgularıyla paralellikler göstermektedir. Örneğin Zan (2022) tarafından yürütülen araştırma, 2018 HBDÖP’de Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme ile İletişim becerilerine ağırlık verilirken Girişimcilik ve Öz Yönetim ile Üretkenlik ve Sorumluluk becerilerine yeterince yer verilmediğini ve dolayısıyla programın 21. yüzyıl becerileri açısından zayıf kaldığını ortaya koymuştur. Bu çalışmada da Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme ile İletişim becerilerine yönelik belirgin bir odaklanmanın bulunduğu, Girişimcilik ve Öz Yönetim becerilerinin görece göz ardı edilmiş olduğu tespit edilmiştir. Ancak bu çalışmanın bulguları, Üretkenlik ve Sorumluluk becerilerine yönelik öğrenme çıktılarına programda yer verilmiş olduğunun tespitiyle ilgili araştırmanın bulgularından ayrılmaktadır.

Benzer şekilde Kurum’un (2022) araştırma bulgularında, yine 2018 programında Yaratıcı Düşünme, Medya Okuryazarlığı, BİT okuryazarlığı, Esneklik ve Uyum, Üretkenlik ve Sorumluluk becerilerine yönelik herhangi bir kazanıma yer verilmediği ifade edilmiştir. Bu çalışmada da Yaratıcılık ve İnovasyon ile Medya Okuryazarlığı ve BİT okuryazarlığı alt becerilerine yönelik zayıf bir vurgunun yapılmış olduğu tespit edilmekle birlikte, Esneklik ve Uyum ile Üretkenlik ve Sorumluluk becerilerine yönelik bir odaklanmanın bulunduğu belirlenmiştir.

2018 programının özellikle Medya Okuryazarlığının gelişimine neredeyse hiç odaklanmamış olduğuna yönelik bulgu, Kıyıkçı ve Özyurt’un (2023) araştırmasında da ortaya konmuştur. Söz konusu bulgu, bu çalışmada ulaşılan ilgili bulguyla doğrudan örtüşmektedir. Aynı bağlamda Bektaş ve diğerlerinin (2018) ulaştığı bulgular ise 2018 HBDÖP’de İletişim ve İş Birliği becerilerine ilişkin ifadelerin yeterince; Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme ile Yaratıcı Düşünme becerilerine ilişkin ifadelerin sınırlı olarak yer aldığını göstermiştir. Bu çalışmada da, özellikle İletişim becerilerine yönelik bir vurgunun yapılmış olduğu fakat Yaratıcılık ve İnovasyon becerileri eşleşmesinin görece zayıf

kaldığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme becerilerinin güçlü bir şekilde temsil edildiğine yönelik bulgular, sözü edilen araştırma bulgularından ayrışma göstermektedir.

Bu çalışmada ulaşılan bulgular, yukarıda sözü edilen alan yazını bulgularından hareketle, 2018'e kıyasla 2024 HBDÖP'de özellikle Üretkenlik ve Sorumluluk ile Esneklik ve Uyum beceri alt kategorilerinin daha yüksek düzeyde temsil edilmesine yönelik bir özenin olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte Bilgi, Medya ve BİT Okuryazarlığı ile İletişim alt beceri kategorilerinin ağırlığının artırılmasına yönelik bariz bir girişimin bulunmadığı da anlaşılmaktadır. Ancak, Taş'ın (2022), Hayat Bilgisi dersinin 4. sınıftaki devamı niteliğinde olan Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nın (SBDÖP) bu bağlamda değerlendirildiği araştırma bulgularında, 4. sınıf 2018 SBDÖP'nin 21. yüzyıl becerilerini etkili bir şekilde aktarmada yetersiz kalmakla beraber (özellikle Girişimcilik ve Öz Yönetim alt beceri kategorisi) İş Birliği ve Medya Okuryazarlığı gibi becerileri geliştirmede görece etkili olduğu ortaya konmuştur. Bu durum, söz konusu becerilerin gelişimine odaklanmada belirli düzeyde bir bilişsel hazırbulunuşluğun gözetilmekte olduğunu düşündürmektedir. Nitekim Yalçın ve Tural'ın (2023) araştırma bulguları, SBDÖP'de her bir sınıf düzeyinde farklı öğrenme alanlarında 21. yüzyıl becerileri ile örtüşmeler bulunduğunu göstermiştir.

Bu çalışmadaki bulgular genel itibarıyla Türkiye bağlamındaki alan yazınıyla paralellik göstermektedir ancak yurtdışı araştırmalar da 21. yüzyıl becerilerine yönelik önemli bulgular sunmaktadır. İlgili alan yazınında yer alan yurt dışı araştırma bulguları, 21. yüzyıl becerilerinin öğretim programlarına entegrasyonuna önem verildiğini ortaya koymaktadır. Örneğin Ramaila ve Molwele'nin (2022) araştırması, HBDÖP'de teknoloji entegrasyonunun 21. yüzyıl beceri ve yeterliklerinin gelişiminde öğretmenlerce olumlu karşılandığını ve uygulandığını; bunun özellikle Eleştirel Düşünme ve Problem Çözme gibi bilişsel alanlarda etkili olduğunun düşünüldüğünü göstermektedir. Benzer şekilde Mompati (2023), 21. yüzyıl becerilerinin HBDÖP'ye entegrasyonunu üst düzey bilişsel becerilerin ve sosyal becerilerin gelişiminde bariz katkılarının olduğunu, BİT Okuryazarlığının yine bu becerilerin gelişimindeki etkisinin kabul edildiğini fakat programın bu becerilerin gelişiminde nasıl kullanılabileceğinin sınıf öğretmenleri tarafından yeterince anlaşılmamış olduğunu göstermektedir.

Bu çalışmada elde edilen bulgular ışığında, 2024 HBDÖP'nin geliştirilmesine yönelik şu öneriler sunulmaktadır:

- 21. yüzyıl becerileri arasında önemli bir yer tutan Medya Okuryazarlığı ve BİT Okuryazarlığı, 2024 HBDÖP'de yeterince vurgulanmamıştır. Dijital çağda öğrencilere bu becerilerin kazandırılması, hem akademik başarıları hem de dijital dünya ile sağlıklı bir ilişki geliştirmeleri açısından kritik öneme sahiptir. Bu nedenle öğretim programına dijital okuryazarlık, medya bilinci ve teknolojinin etik kullanımı gibi becerilerin kazandırılmasına yönelik daha fazla öğrenme çıktısı eklenebilir.
- Öğretim programı, bireylerin Girişimcilik, Liderlik ve Öz Yönetim becerilerini geliştirecek kazanımlara daha fazla ağırlık vermelidir. Bu beceriler, öğrencilerin kendi potansiyellerini keşfetmeleri, yenilikçi düşünme süreçlerini güçlendirmeleri ve toplum içinde etkin roller üstlenmeleri bakımından önemlidir. Girişimcilik ve liderlik becerilerine yönelik projeler, grup çalışmaları ve yenilikçi öğrenme ortamlarıyla bu alanlar güçlendirilebilir.
- Programda yer alan Yaratıcılık ve İnovasyon becerilerine yönelik kazanımların görece düşük olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini desteklemek için sanat, bilim ve teknoloji alanlarında daha fazla proje tabanlı etkinlikler düzenlenmeli, öğrencilere farklı çözümler üretebilmeleri için özgürlük tanıyan öğrenme ortamları oluşturulmalıdır. Bu süreçte öğretmenlerin yaratıcı öğrenme tekniklerine yönelik hizmet içi eğitimlerle desteklenmesi de önerilmektedir.
- Üretkenlik ve Sorumluluk becerilerine yönelik öğrenme çıktılarının artırılması, öğrencilerin hem bireysel hem de toplumsal sorumluluklarını daha etkin bir şekilde yerine getirmelerine katkı sağlayabilir. Bu bağlamda, öğrencilerin günlük yaşamda karşılaştıkları sorunları çözmeye yönelik görevler ve projelerle üretkenlik becerilerinin desteklenmesi göz önünde bulundurulmalıdır.
- Alan yazınında da belirtildiği üzere, dijital okuryazarlık ve medya okuryazarlığı gibi becerilerin sınıf öğretmenleri tarafından yeterince uygulanmadığı görülmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin bu becerileri öğrencilere aktarma kapasitelerini artırmak amacıyla hizmet içi eğitimler ve rehberlik faaliyetleri düzenlenebilir. Ayrıca programın dijital bileşenlerine yönelik farkındalık yaratacak seminerler ve atölye çalışmaları organize edilebilir.

Extended Summary

Introduction

The 21st-century skills framework is essential for preparing students to meet the demands of an increasingly complex, globalized world. These skills encompass critical thinking, problem-solving, communication, collaboration, and digital literacy (The Partnership for 21st Century Skills [P21], 2019a, 2019b). Early elementary education is a critical period for students' cognitive and social development, making it an ideal time to embed these essential skills into the curriculum (Trilling & Fadel, 2009). This study focuses on evaluating the 2024 Life Studies Course Curriculum (LSCC) in Türkiye Century Education Model (TCEM), examining how its learning outcomes align with 21st-century skills.

Life Studies, a core subject in the early years of elementary education in Türkiye, plays a foundational role in helping students understand their social environment and acquire essential life skills. The curriculum for Life Studies, especially in grades 1-3, is designed to introduce students to essential values and concepts, such as community, health, and responsibility (MEB, 2024b). This study aims to determine the extent to which the 2024 LSCC integrates 21st-century skills within its learning outcomes.

Method

This study employs a qualitative research design, specifically document review, to evaluate the 2024 Life Studies curriculum. The analysis involved reviewing the curriculum's learning outcomes for grades 1, 2, and 3 and categorizing them according to 21st-century skills frameworks. P21 model was used as a theoretical lens for coding the learning outcomes under three main categories: Learning and Innovation Skills, Information, Media and Technology Skills, and Life and Career Skills. The coding reliability was confirmed through inter-rater agreement, and the data were analyzed through content analysis to identify patterns and themes.

Findings

The analysis revealed that the 2024 LSCC places significant emphasis on Learning and Innovation Skills and Life and Career Skills across all grade levels. However, there is limited representation of Information, Media, and Technology Skills.

- **Learning and Innovation Skills:** Across all grade levels, Critical Thinking and Problem Solving, as well as Communication skills, were the most frequently matched with the learning outcomes. These skills are emphasized to help students analyze their environment, communicate effectively, and collaborate with others. However, Creativity and Innovation skills were less prominent, suggesting a need for more focus on fostering creative thinking.
- **Information, Media, and Technology Skills:** The results showed that this category was underrepresented. Most learning outcomes were associated with Information Literacy, while Media Literacy was not represented at all, indicating a gap in integrating digital and media literacy into the curriculum. Basic Information and Communication Technology (ICT) skills were occasionally present but not emphasized.
- **Life and Career Skills:** Social and Cross-Cultural Skills, along with Productivity and Responsibility, were well-represented in the learning outcomes. Flexibility and Adaptability also appeared frequently, reflecting the curriculum's emphasis on helping students navigate different social contexts. However, Entrepreneurial Skills and Leadership were not sufficiently covered, revealing areas for improvement.

The findings align with previous research in Türkiye, which also identified gaps in Media Literacy, Creativity, and Entrepreneurial Skills in earlier curriculum (Kurum, 2022; Zan, 2022). International comparisons show that other countries emphasize digital skills earlier in education, suggesting that the Turkish curriculum could benefit from similar adaptations (Ramaila & Molwele, 2022).

Conclusion, Discussion and Suggestions

The 2024 LSCC shows a strong focus on social, cognitive, and interpersonal skills but falls short in developing digital competencies such as Media Literacy and ICT skills. The curriculum's emphasis on Communication and Critical Thinking suggests that students are being prepared to engage thoughtfully with their environment and develop strong social relationships. However, the lack of focus on digital skills could leave students underprepared for the technological demands of the future.

In light of these findings, it is recommended that future revisions of the LSCC increase the emphasis on digital literacy, particularly Media Literacy, to ensure that students are equipped to navigate the digital world. Additionally,

Creativity, Innovation, and Leadership skills should be given more attention to foster a more well-rounded development. Overall, while the 2024 curriculum has made strides in integrating essential 21st-century skills, further refinement is needed to address gaps in digital and creative competencies. Future studies could explore how these skills are being developed in classroom practices and assess the long-term impact of the curriculum's current focus areas.

Çıkar Çatışması: Çalışma tek yazar tarafından yürütüldüğü için herhangi bir çıkar çatışması söz konusu değildir.

Etik Beyanı: Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi”nde belirtilen kurallara uyulduğunu ve “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler”e dayalı hiçbir işlem yapmadığımı beyan ederim. Aynı zamanda olası tüm etik ihlallerde tüm sorumluluğun makale yazarına ait olduğunu beyan ederim.

Etik Kurul İzni: Çalışma esasen doküman analizine dayalı olduğundan, Etik Kurul iznine gerek duyulmamıştır.

Finansman: Bu çalışma herhangi bir fon almamıştır.

Telif Hakları: Millî Eğitim dergisinde yayımlanan çalışmaların Creative Commons Atıf-Ticari Olmayan 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Veri Kullanılabilirliği Beyanı: Bu çalışma sırasında oluşturulan veya analiz edilen veriler, talep üzerine yazarlardan temin edilebilir.

Yazma Yardımı için Yapay Zekâ Kullanımı: Yazar, yazma yardımı için yapay zekânın kullanılmadığını beyan eder.

Kaynakça

- Aladağ, S. (2016). Hayat bilgisi: tanımı, amacı ve doğası. S. Güven ve S. Kaymakçı (Edt.), *Hayat Bilgisi Öğretimi* (ss. 2-21). Pegem Akademi.
- American Psychological Association. (2015). *APA dictionary of psychology*. American Psychological Association.
- Atik, S., ve Aykaç, N. (2019). Hayat bilgisi öğretim programlarının değerlendirilmesi (1926-2018). *Trakya Eğitim Dergisi*, 9(4), 708-722.

- Bazeley, P. (2013). *Qualitative data analysis: Practical strategies*. SAGE Publications, Inc.
- Bektaş, M., Sellum, F. S., ve Polat, D. (2019). 2018 hayat bilgisi dersi öğretim programının 21. yüzyıl öğrenme ve yenilikçilik becerileri açısından incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 9(1), 129-147.
- Berg, B. L., & Lune, H. (2017). *Qualitative research methods for the social sciences*. Pearson.
- Bilasa, P. (2016). Hayat bilgisi dersi öğretim programının tarihsel gelişimi. S. Güven ve S. Kaymakcı (Edt.), *Hayat Bilgisi Öğretimi* (ss. 23-60). Pegem Akademi.
- Bostancı, M. (2019). Medya okuryazarlığı. *Nobel Yayınevi*.
- Broadhead, P. (2004). *Early years play and learning: developing social skills and cooperation*. RoutledgeFalmer.
- Collins, J. W., & O'Brien, N. P. (2003). *The Greenwood dictionary of education*. Greenwood Press.
- Connell, R. (1992). Citizenship, Social Justice, and Curriculum. *International Studies in Sociology of Education*. <https://doi.org/10.1080/0962021920020202>
- Gumport, P. J. (1988). Curricula as Signposts of Cultural Change. *The Review of Higher Education*. <https://doi.org/10.1353/RHE.1988.0003>
- Gültekin, M. (2015). Çocuğun yaşamından dünyaya açılan pencere: hayat bilgisi öğretim programı. M. Gültekin (Edt.), *Hayat Bilgisi Öğretimi* içinde (ss. 15-42). Nobel Yayıncılık.
- Güven, S., ve Kaymakcı, S. (2016). 2015 Hayat bilgisi dersi (1, 2 ve 3. sınıflar) öğretim programının tanıtımı. S. Güven ve S. Kaymakcı (Edt.), *Hayat Bilgisi Öğretimi* içinde (ss. 61-79). Pegem Akademi.
- Karaboğa, M. T. (2019). Dijital medya okuryazarlığında anne ve baba eğitimi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 14(20), 2040-2073.

- Keating, A., Ortloff, D. H., & Philippou, S. (2009). Citizenship education curricula: the changes and challenges presented by global and European integration. *Journal of Curriculum Studies*, 41(2), 145-158. <https://doi.org/10.1080/00220270802485063>
- Kıyıkçı, A., ve Özyurt, M. (2023). The Investigation of the 2018 Life Studies Curriculum and Practices to Provide Students with 21 st Century Skills. *Adıyaman University Journal of Educational Sciences*, 13(1), 21-40.
- Kurum, C. (2022). 21. yüzyıl becerileri açısından hayat bilgisi dersi öğretim programının değerlendirilmesi. *Social Mentality And Researcher Thinkers Journal (Smart Journal)*, 7(46), 1211-1221.
- Larson, R. W. (2000). Toward a psychology of positive youth development. *American Psychologist*, 55(1), 170-183.
- Lattuca, L. R. (2007). Curricula in International Perspective. Forest, J. J. F., and Altbach, P. G. (Edt.) *International Handbook of Higher Education. Springer International Handbooks of Education*, vol. 18, 39-64. Springer, Dordrecht. https://doi.org/10.1007/978-1-4020-4012-2_4
- Luterbach, K. J., & Brown, C. (2011). Education for the 21st Century. *International Journal of Applied Educational Studies*, 11(1), 14-32.
- Mehrotra, R., Prakash, V., Sumiya, B., & Agrawal, G. (2022). The Significance of Building Leadership Skills in Bright Children. *World Journal of English Language*, 12(3), 179-186.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis*. SAGE Publications, Inc.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2018). *Hayat bilgisi dersi öğretim programı*. <https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/2018122171428547-HAYAT%20B%C4%B0LG%C4%B0S%C4%B0%C3%96%C4%9ERET%C4%B0M%20PROGRAMI.pdf> adresinden 01.09.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2024a). *Türkiye yüzyılı maarif müfredatı*. <https://tymm.meb.gov.tr/upload/brosur/2024programortakmetinOnayli.pdf> adresinden 01.09.2024 tarihinde erişilmiştir.

- Millî Eğitim Bakanlığı. (2024b). *Hayat bilgisi dersi öğretim programı*. <https://tymm.meb.gov.tr/upload/program/2024programhay123Onayli.pdf> adresinden 01.09.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Mompati, I. W. (2023). *Life Sciences and the development of students' capabilities for the 21st century* [Unpublished doctoral thesis]. University of Johannesburg.
- National Research Council. (2011). *Assessing 21st century skills: summary of a workshop*. The National Academies Press.
- Partnership for 21st Century Skills. (2019a). *Framework for 21st century learning*. Battelle for Kids. https://static.battelleforkids.org/documents/p21/P21_Framework_Brief.pdf adresinden 02.09.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Partnership for 21st Century Skills. (2019b). *Framework for 21st century learning definitions*. Battelle for Kids. https://static.battelleforkids.org/documents/p21/p21_framework_definitionsbfk.pdf adresinden 02.09.2024 tarihinde erişilmiştir.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research & evaluation methods*. SAGE.
- Petrytsa, Y. (2024). Development of creative abilities of primary school students by means of project-based technologies in foreign countries. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University Series Pedagogy and Psychology*, 10(2), 51-61.
- Prior, L. F. (2008). Document analysis. L. M. Given (Ed.), *The Sage encyclopedia of qualitative research methods* (ss. 230-232). SAGE Publications, Inc.
- Prøitz, T. S. (2010). Learning outcomes: What are they? Who defines them? When and where are they defined?. *Educational Assessment, Evaluation and Accountability*, 22(2), 119-137. <https://doi.org/10.1007/s11092-010-9097-8>
- Purohit, R. (2023). Skills approach to leadership. *EPRA International Journal of Environmental Economics, Commerce and Educational Management*, 10(2), 23-29.

- Qulboyeva, D. (2023a). The essence of developing creative abilities in primary school pupils. *Current Research Journal of Pedagogics*, 4(6), 95-100.
- Qulboyeva, D. (2023b). Fostering creativity skills in primary pupils: a case study on technology science. *Frontline Social Sciences and History Journal*, 3(06), 50-56.
- Ramaila, S., & Molwele, A. J. (2022). The Role of Technology Integration in the Development of 21st Century Skills and Competencies in Life Sciences Teaching and Learning. *International Journal of Higher Education*, 11(5), 9-17.
- Ramalingaswami, V. (1967). Factors influencing the development of a curriculum. *Medical Education*, 1, 251-254. <https://doi.org/10.1111/J.1365-2923.1967.TB01712.X>
- Saavedra, A. R., & Opfer, V. D. (2012). *Teaching and learning 21st century skills: lessons from the learning sciences. A Global Cities Education Network Report*. Asia Society Partnership for Global Learning.
- Sağlam, H. İ. (2015). Toplum, birey ve doğaya bütüncül bakış: hayat bilgisi. M. Gültekin (Edt.), *Hayat Bilgisi Öğretimi* (ss. 1-14). Nobel Yayıncılık.
- Taş, H. (2022). The Acquisition Level of 21st Century Skills in the Primary Education 4th Grade Social Studies Curriculum. *Education Quarterly Reviews*, 5(2). 600-611 <https://doi.org/10.31014/aior.1993.05.02.517>
- Trilling, B., & Fadel, C. (2009). *21st century skills: learning for life in our times*. Jossey-Bass.
- Watts, C. E., & Caldwell, L. L. (2008). Self-determination and free time activity participation as predictors of initiative. *Journal Of Leisure Research*, 40(1), 156-181.
- Yalçın, A., ve Tural, A. (2023). 21. Yüzyıl Becerileri Işığında Sosyal Bilgiler Öğretim Programının İncelenmesi. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 1-9.
- Yin, R. K. (2011). *Qualitative research from start to finish*. The Guilford Press.
- Zan, T. (2022). *Hayat bilgisi dersi öğretim programının 21. yüzyıl becerileri açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.